

Nr 263.

Av herr **Lindman**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förändring av tullsatserna å socker och sirap m. m.

Enligt det av 1908 års Riksdag fattade beslutet i fråga om skatt och tull å socker, vilket beslut innebar en successivt under åren 1909—1913 inträdande å ena sidan förhöjning av skatten och å andra sidan nedsättning av tullen, skall tullsatsen å socker från och med ingången av innevarande år utgöra per kilogram 14 öre för raffinadsocker samt 9 öre för råsocker, under det att skatten samtidigt utgår med 16 öre per kilogram för raffinadsocker.

I den till Riksdagen avlämnade propositionen angående förändring av tullsatserna å socker och sirap samt om ändrad lydelse av § 13 i förordningen med tulltaxa för inkommande varor den 9 juni 1911 har Kungl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen besluta, bland annat, en nedsättning av tullen å raffinadsocker med 4 öre och å råsocker med 2 öre för kilogram. Dessutom ställes i utsikt en ytterligare nedsättning under de följande åren, så att tullen å raffiad år 1918 skulle uppgå till endast 7 öre.

Av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet framgår, att huvudmotivet för Kungl. Maj:ts förslag är att finna i en åstundan att söka åstadkomma en sänkning av sockerpriset å den inhemska marknaden. En nedsättning av sockerskatten har emellertid icke ansetts kunna ifrågasättas, enär denna skatt för statsverket utgör en viktig inkomstkälla, vari minskning under nuvarande förhållanden icke kunnat ifrågasättas. Avkastningen av sockertullen åter uppgår till ett jämförelsevis så ringa belopp, att denna tull knappast äger någon betydelse för statens budget. Finansministern har därför ansett sig böra anlita utvägen med en sänkning av tullen, varvid nedsättningen bestämts med

hänsyn till det tullskydd, som man ansett den svenska sockerindustrien för närvarande behöva.

Då frågan huruvida en tullsänkning nu bör företagas och i sådant fall med vilket belopp, säkerligen bliver underkastad en synnerligen ingående och noggrann prövning inom bevillningsutskottet, vars medlemmar ju äga att inom den av Kungl. Maj:t föreslagna tullsänkningen ram framlägga de ändringsförslag i den nådiga propositionen, vartill omständigheterna kunna giva anledning, saknar jag för närvarande skäl att ingå på en närmare granskning av de åsikter, för vilka finansministern gjort sig till tolk i den kungl. propositionen. Dock anser jag mig böra uttala mina stora betänkligheter mot finansministerns förslag att på en gång vidtaga den avsevärda sänkning av tullen, som av honom ifrågasatts, liksom ock mot hans tanke att därefter än ytterligare sänka tullen — betänkligheter, som framkallats med hänsyn ej mindre till den industri, mot vilken åtgärden närmast är riktad, än även till den räckvidd in på många andra viktiga områden, som förslaget, om det genomfördes, uppenbarligen skulle komma att erhålla. Jag anser mig emellertid, som sagt, icke böra ingå på dessa frågor utan ber att i stället få något beröra ett annat spörsmål, som i detta sammanhang torde böra tagas under överbäggande.

Jag syftar härmed på frågan om att med tanke på statsverkets behov av ökade intäkter söka begagna det tillfälle, som en eventuell sänkning av sockertullen skulle erbjuda, att tillföra statskassan ett väl behöfligt tillskott i dess inkomster genom en höjning av sockerskatten.

För den händelse Riksdagen skulle i huvudsak bifalla Kungl. Maj:ts förevarande förslag, förefinnas alldeles särskilda skäl för vidtagande av en dylik åtgärd. Finansministern förutsätter ju i sitt anförande till statsrådsprotokollet, att ett sådant bifall med nödvändighet skulle medföra en omläggning av driftmetoderna inom sockerindustrien i riktning av större koncentration. Att härav ett ganska omfattande entledigande av för närvarande inom ifrågavarande industri sysselsatta arbetare skulle bliva en följd, framhålles uttryckligen av finansministern. Utan att i detta sammanhang ingå på ett skärskådande av de verkningar i övrigt, vilka skulle framkallas, för den händelse sockerindustriens målsmän ställde sig finansministerns anvisningar till efterrättelse, vill jag här endast framhålla den av finansministern, åtminstone för visst fall, erkända följden av skyldighet för staten att ekonomiskt hålla de medborgare skadeslösa, vilka genom statsmakternas åtgöranden förhindrats från att på hittills övat sätt förvärva sitt uppehälle. De belopp, som härför kunde komma att erfordras, äro ju i nuvarande stund

omöjliga att angiva, men säkerligen skulle de bliva ganska väsentliga. Härtill kommer, att staten, vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag om nedsättning av sirapstullen med hälften eller från 10 till 5 öre per kilogram, skulle få vidkännas en minskning i sina inkomster, vilken, då denna tull årligen tillför statskassan omkring $1\frac{1}{2}$ miljon kronor, kan beräknas uppgå till ej mindre än $\frac{3}{4}$ miljon kronor för år.

Att genom en förhöjning av sockerskatten söka täcka dessa ökade anspråk på, resp. minskade inkomster för statskassan, som följa med ett godkännande av den föreliggande kungl. propositionen, synes mig vara helt naturligt. Mot vidtagande av en sådan åtgärd talar visserligen den omständigheten, att den föreslagna tullsänkningen med ty åtföljande sänkning av sockerpriset härigenom icke skulle komma den konsumerande allmänheten till godo på sätt Kungl. Maj:t avsett. Naturligtvis är det ett mycket behjärtansvärt ändamål att söka nedbringa de höga levnadskostnader, för vilkas tryck särskilt den mindre burgna befolkningen för närvarande är utsatt, men är jag av den uppfattningen, att en sänkning av tullen å socker därvidlag spelar en mycket obetydligare roll, än vad som i den kungl. propositionen förmenas. Till stöd härför tillåter jag mig allenast hänvisa till det förhållande, att, då Sveriges nuvarande medelkonsumtion av socker per år och individ, enligt vad som upplyses i den vid den kungl. propositionen fogade bil. 1 sid. 96 beräknas uppgå till omkring 30 kg., vilket torde vara ganska högt tilltaget, skulle man alltså genom en sänkning av tullen till 10 öre vinna en årlig minskning i levnadsomkostnaderna av allenast 1 krona 20 öre per individ. Med en tullsats av 7 öre bleve den årliga besparingen per individ 2 kronor 10 öre. Räknar man åter, vad den föreslagna tullsänkningen med 4 öre per kg. kan betyda för ett genomsnittshushåll, så finner man av en utredning, som verkstälts av Stockholms stads statistiska kontor angående levnadskostnaderna i Stockholm åren 1907—1908, att sockeråtgången där i anförda fall beräknades till 79,33 kg. per år. För ett sådant hushåll skulle besparingen alltså belöpa sig till 3 kronor 17 öre per år (se bil. 1 sid. 97). Att med sådana siffror för ögonen tala om att ett verkligt förbilligande i levnadsomkostnaderna för konsumenterna skulle kunna uppnås med den föreslagna sänkningen av sockertullen, torde väl knappast kunna anses hava fog för sig. Det kan i detta sammanhang även förtjäna framhållas, att då konsumtionen av socker inom den förmögnare delen av befolkningen torde vara avsevärt större än vad förhållandet är bland de mindre bemedlade klasserna, en nedsättning av tullen skulle mera komma de burgna till godo än

de mindre bemedlade, vilka senare dock torde vara de, som hava den största känningen av den rådande dyrtiden.

Av vad jag nu anfört torde framgå, att den besparing i levnads-kostnaderna, som konsumenterna med den föreslagna tullsänkningen skulle kunna vinna, är av alltför ringa omfattning för att böra tillmätas någon större betydelse vid avgörandet av frågan om lämpligheten eller behovet av att höja sockerskatten. I sådant avseende ligger vikten uteslutande på att tillvarataga statens finansiella intressen. Ur denna synpunkt har ock chefen för kungl. finansdepartementet, huru beaktansvärd en sänkning av sockerskatten än synts honom vara, likväl icke ansett sig kunna förorda en dylik åtgärd, varav en minskning i statskassan skulle bliva en följd.

Ett bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag skulle alltså, utan att föranleda vare sig någon avsevärd lättnad för den konsumerande allmänheten eller någon som helst fördel för staten, allenast förorsaka en ökning av den ej ringa börda, som redan vilar på statskassan. Detta kan icke vara välbetänkt. Då härtill kommer, att för genomförande av de reformer på skilda områden, som under den närmaste tiden äro att förvänta — jag behöver endast erinra om förslaget om allmän folkpensionering — på statsverket kommer att år efter år ställas allt högre anspråk, vilka måste tillgodoses, lär en höjning av sockerskatten få anses synnerligen väl motiverad, även om Kungl. Maj:ts förslag skulle komma att av Riksdagen modifieras därhän, att en sänkning av sockertullen ej komme att medföra en direkt påkänning på statskassan, då för fyllande av statsverkets nyss omförmälda behov av ökade intäkter utvägen med anlitande av konsumtionsskatter ej torde kunna undvikas. Och bör en dylik åtgärds vidtagande så mycket mindre röna motstånd som, därest skatten ökas med ett sänkningen av tullen motsvarande belopp, någon förhöjning av sockerpriset för den konsumerande allmänheten icke behöver uppstå, men däremot statskassan bliver tillförsäkrad ett väl så behöfligt större utbyte av ifrågavarande skattekölla.

På grund av vad sålunda anförts tillåter jag mig därför vördsam samt hemställa,

att, för den händelse Riksdagen beslutar nedsätta gällande tull å socker, Riksdagen i samband därmed måtte besluta sådan ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 11 oktober 1907 angående beskattning av socker, därom bevillningsutskottet torde av-

giva närmare förslag, att skatten å raffinadsocker ökas med samma belopp, varmed tullen å detsamma nedsättes.

Stockholm den 17 februari 1913.

Arvid Lindman.
